

Näkökulmia kansalliseen kirjastopolitiikkaan

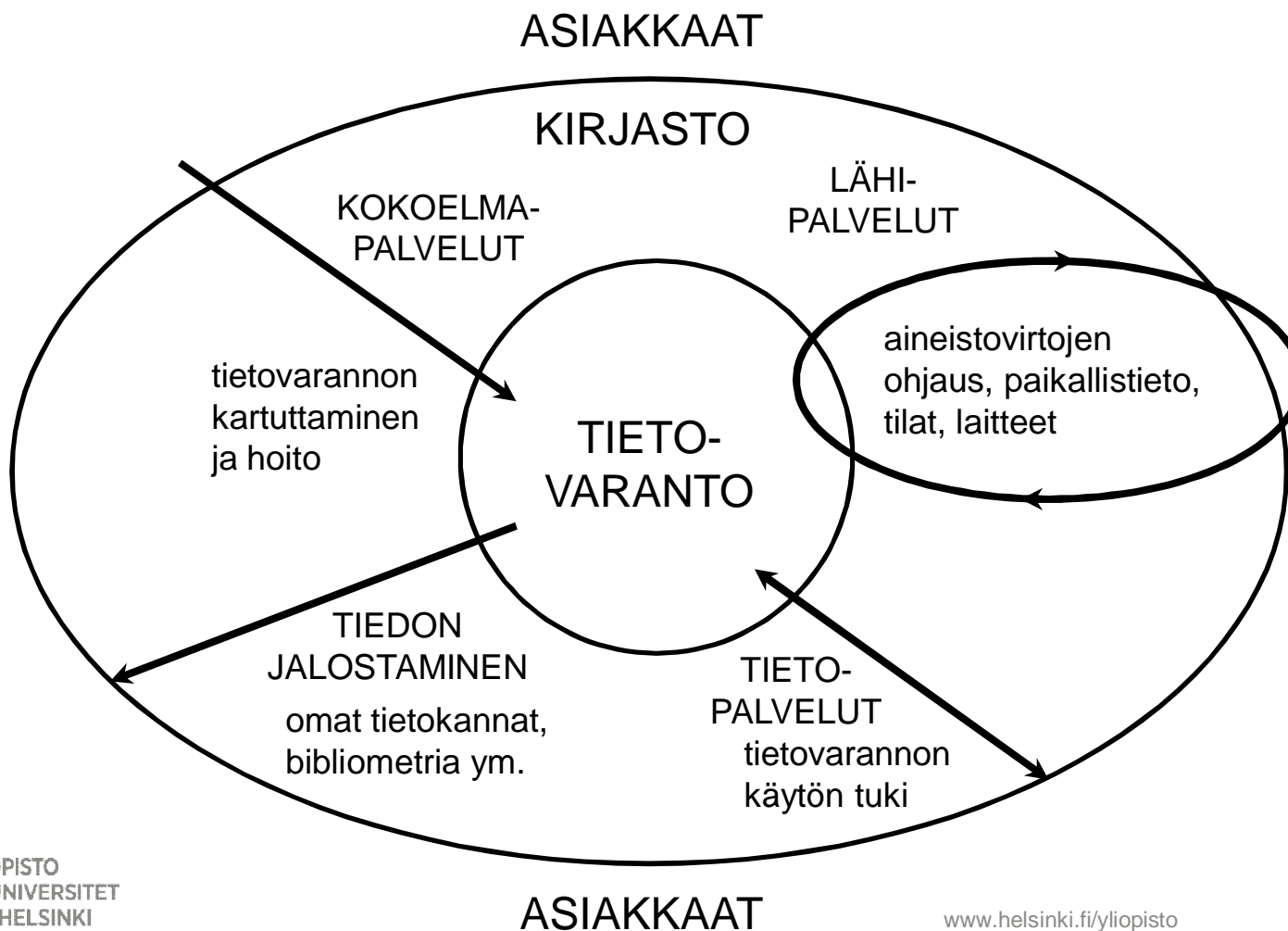
STKS kokoelmaseminaari 24.5.2012

Ari Muhonen

Helsingin yliopiston kirjasto

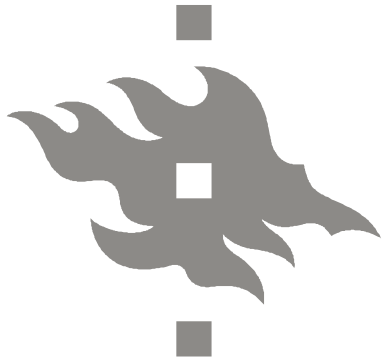
Kirjaston avaintoiminnot

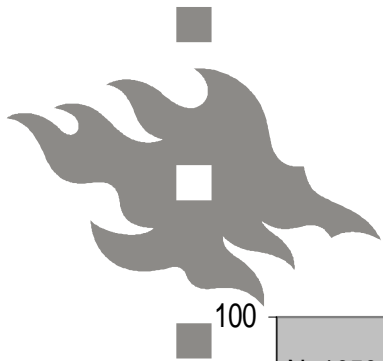
Vanha paradigma

- ”kaikki itselle”
- mitä suurempi kokoelma, sen parempi kirjasto
- mitä suuremmat lainausluvut, sen parempi kirjasto
- tietoa muiden kirjastojen kokoelmista saatavissa huonosti
- keskuskirjastot
 - laajat tiettyjen tieteenalojen kokoelmat
 - tietoa muista kirjastoista – kaukopalvelu
 - kustannustekijä – kaikkien ei kannattanut pitää yhteyttä kaikkialle

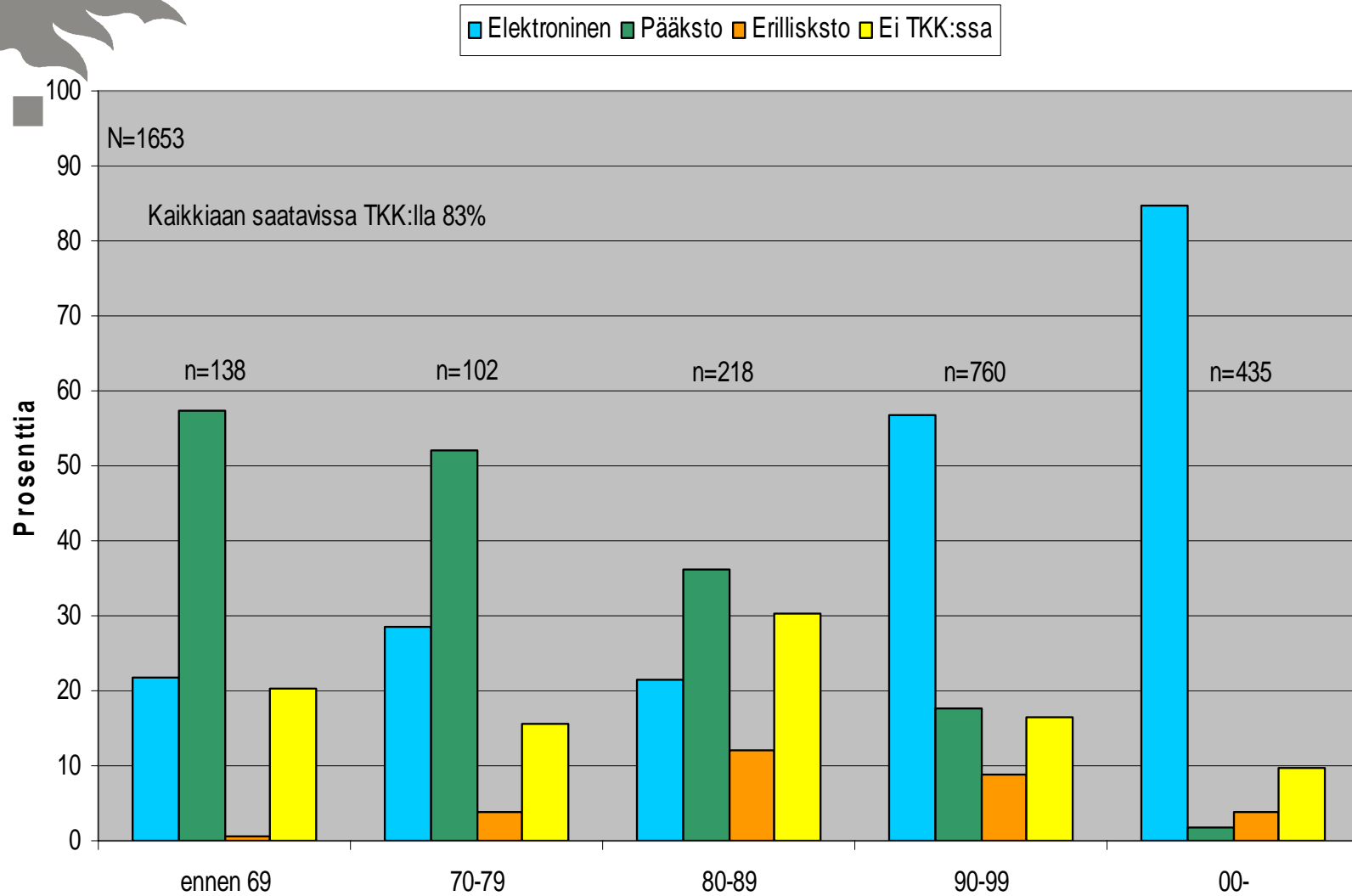

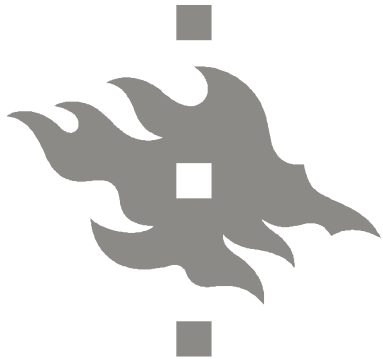
Murrosvaihe 1980- ja 90-luku

- julkaistun aineiston määrän kasvu
- ensimmäiset isommat tilausleikkaukset
- tilojen täyttyminen
- tietokannat – yhteyksien avautuminen
- Varastokirjasto
- Internet
 - elektroniset aineistot
 - sähköiset kirjastoluettelot

Väitöskirjojen (22) lehtiartikkeliviitteiden saatavuus

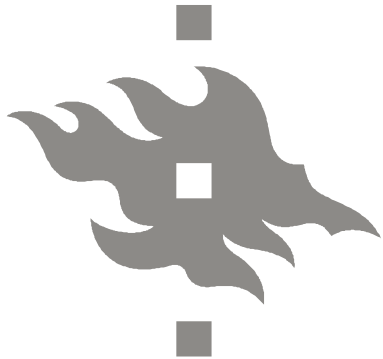

Nykytilanne

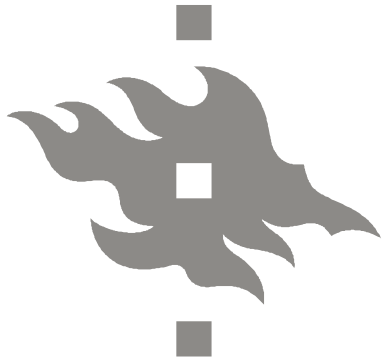
- Julkaistun aineiston räjähdysmäinen kasvu
 - Tutkijoiden toive ”kaikesta”
- Taloustilanne
 - Kaupallisten kustantajien ylivalta
 - Yliopistojen aseman muutos
 - Säästöpainneet
- Seinien kalleus
 - Kokoelmassa on paljon hyvin vähän käytettyä aineistoa
- Maailma auki – kaikki näkevät kaikki

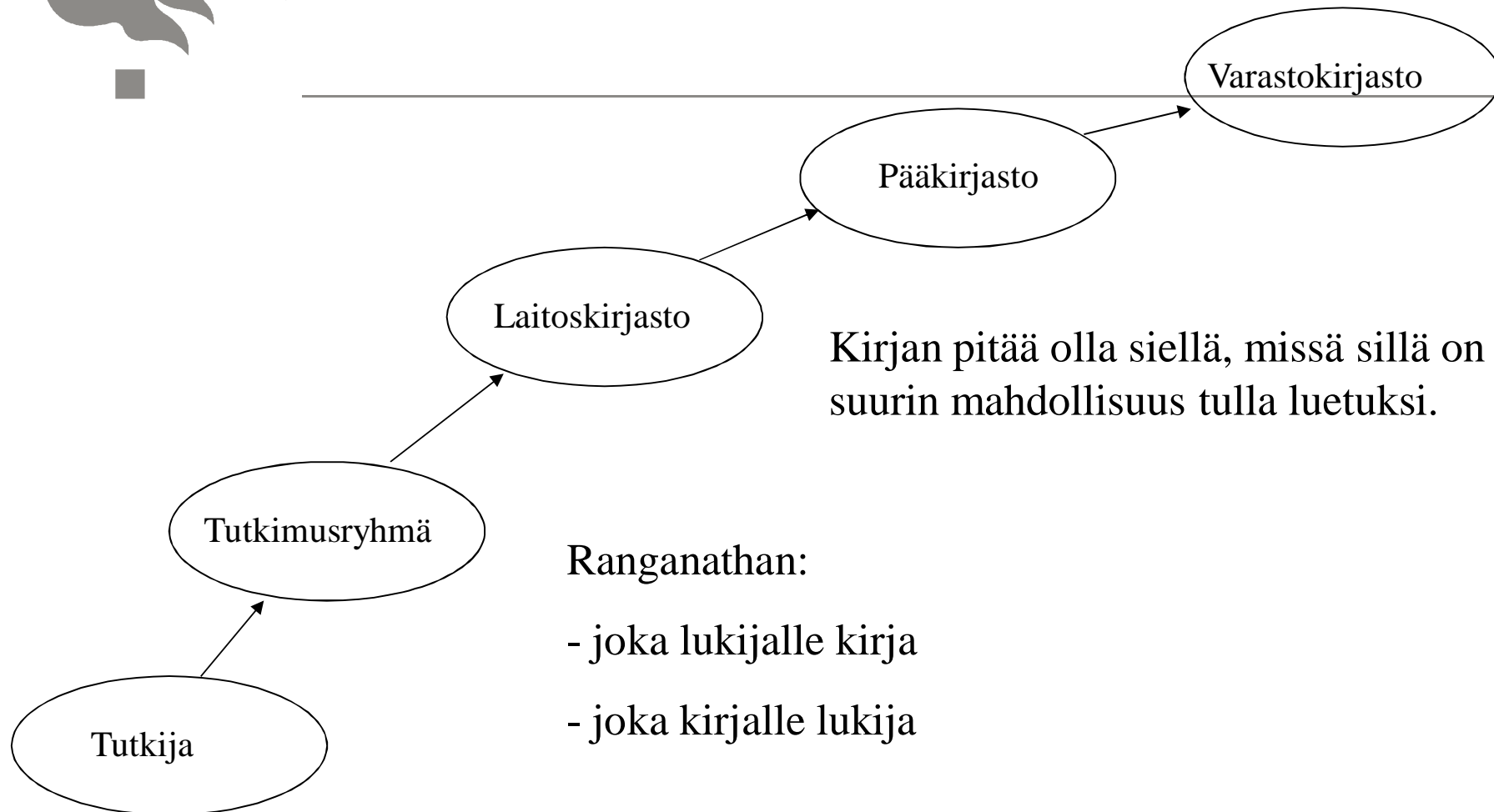

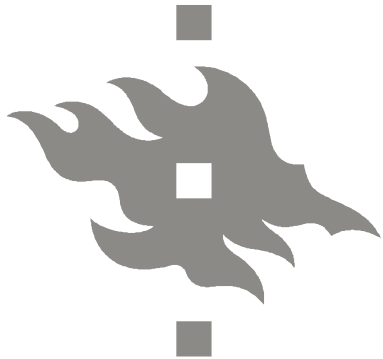
Uusi paradigma

- Omistamisesta saatavuuteen
- Tutkijoille pitää tarjota kaikki heidän tarvitsemansa aineistot maksutta, tavalla tai toisella
 - ostoja vain harkiten
 - myös vaikka yksittäisinä artikkeleina
 - aineistojen yhteiskäyttö
- Opiskelijoille pitää tarjota oppimisympäristö
- Kirjaston uudet palvelutehtävät
 - bibliometria
 - tutkimusaineistojen säilytys

Kirjan elinkaari, ”pitkä häntä”

Kansallinen kokoelmapolitiikka

- Mennään yhdessä tulevaisuuteen
 - kenelläkään ei ole yksin varaa kaikkiin asiakkaiden vaatimiin aineistoihin
 - kaikkien ei kannata säilyttää kaikkea itsellään
 - kirjan elinkaarimalli
- Perustuu vapaaehtoisuuteen, yhteistyön hyödyllisyyden hyväksymiseen
 - ei mandaattia muualta
 - yhteistyöverkosto, josta hyötyvät kaikki

Kansallisen kokoelmapolitiikan edellytykset

- Jokaisen kirjaston oma kokoelmapolitiikka
 - painoalat, muille kirjastoille avoimet kokoelmat
 - vrt. kokoelmakartta
- Asiakastoimisuus
 - uusi kaukopalvelun määritelmä – kirjasto vastaa asiakkaasta, ei vain lainasta
 - tietojärjestelmien kehittäminen
- Maksujen keräämiseen tasausjärjestelmä
 - ei enää pieniä maksuja, vaan kansallinen pooli, jolla tasataan menot aiheuttamisperiaatteen mukaan
- Varastokirjasto koordinoijaksi